

Osmero nepravdivých tvrzení o novele oddlužení

27.2.2023 - | Člověk v tísni

1. Oddlužení funguje dobře, není důvod ho měnit. Nefunguje. Počet lidí vstupujících do oddlužení dlouhodobě klesá a velká část předlužených lidí o něj nemá zájem. Z 500 tisíc lidí, kteří jsou v úpadku, je v oddlužení jen necelých 110 tisíc. To opravdu svědčí o opaku. Navíc ještě nevíme, jak budou rozhodovat soudy po roce 2024, což přináší do řízení značnou nejistotu.

2. Nová pravidla představují morální hazard. Stát v podstatě opakovaně vysílá zprávu, že své závazky není potřeba platit.

Zkrácení doby oddlužení nijak nesouvisí s tím, zda lidé řádně hradí své závazky. Nedává smysl, aby lidé přestali platit své dluhy, riskovali exekuce, ztrátu majetku a čelili dobrovolně dalším nepříjemnostem. Od schválení insolvenčního zákona v roce 2008 se opakovaně objevují různá zaručená varování, že teď už nebude nikdo své dluhy splácet. Nic takového se neděje. Češi jsou v EU již několik let na prvním místě v řádném splácení úvěrů! Na rozdíl od ostatních zemí na západ od nás však málo pomáháme té části lidí, kteří se do potíží se splácením dostali. Stát se tedy konečně rozhodl alespoň zčásti řešit mnohaletou exekuční krizi.

3. Zákon bere šance věřitelům, že své peníze získají zpět.

2,5 milionu exekucí je vedeno proti lidem s deseti a více exekucemi. Věřitelé mají za současného stavu/podmínek tedy naopak naprosto minimální šanci na jakékoli, byť částečné plnění, pokud lidé v exekuci zůstanou. Oddlužení dává šanci věřitelům získat alespoň část dlužných (a v tu chvíli již dávno odepsaných) peněz zpět. Co se týče například dluhů na výživném, jejich splacení je jistější a rychlejší právě v oddlužení. Zkrácení oddlužení by mohlo znamenat nižší uspokojení pohledávek věřitelů, je však kompenzováno striktnějším procesem kontroly dostatečného příjmu dlužníka, tlakem na přiznání všech příjmů, a tím pádem i vyšší měsíční splátkou.

4. Ministerstvo spravedlnosti se rozhodlo zákon změnit radikálněji, než po něm EU žádá.

Nejde o nic radikálního, naprostá většina zemí EU má pro spotřebitele stejné nebo mírnější podmínky než pro živnostníky. V insolvenčním řízení se v minulých letech jednoznačně ukázalo, že odlišný přístup k podnikatelům a spotřebitelům nedává smysl. Také proto sladění oddlužení pro živnostníky a spotřebitele Evropská komise výslovně doporučuje a stejnou cestou se vydaly i další státy, např. Německo nebo Polsko.

5. Ve společnosti může zavládnout negativní atmosféra a vzrůst sociální napětí.

Je to úplně naopak. Sociální napětí roste zejména v situaci, kdy je významná část lidí v násobných exekucích a nevidí perspektivu, jak svou situaci změnit. Velké množství lidí v exekucích také vede k inklinaci k populistickým a radikálním názorům a subjektům, způsobuje chudnutí regionů a má výrazně negativní vliv na úroveň vzdělání.

6. Veřejné rozpočty by mohly podle odhadů přijít až o 15 miliard korun.

Odhad společnosti Insolcentrum (autor výroku) vychází ze tří zcela nepravděpodobných

předpokladů: a) že do oddlužení vstoupí 380 tisíc lidí (včetně OSVČ), b) jejich průměrný dluh bude 1,25 milionu, c) míra uspokojení se propadne o 23,5 procentních bodů. Z toho lze dovodit pokles míry uspokojení o 100 miliard, z čehož 15 % jsou veřejné pohledávky.

- Reálně je to takto: a) efekt oddlužení lze počítat na lidech, kteří by do oddlužení vstoupili ve všech zvažovaných variantách (dlouhodobě max. 150 tisíc FO), b) průměrný dluh FO v exekuci je pod 500 tisíc Kč a při otevření oddlužení se do něj dostanou i nízkopříjmoví předlužení, realisticky tak po přezkumu dluhy budou tvořit v průměru okolo 600-900 tisíc (750 tisíc střední hodnota), c) míra uspokojení krácením z 5 na 3 roky a nahrazením vyvratitelné podmínky (30 %) institutem adekvátního příjmu klesne max. o polovinu (o 15 procentních bodů).
- Celkově tak na úrovni FO lze očekávat pokles uspokojení veřejných dluhů max. o 2-3 miliardy Kč. To je ovšem vyváжено vyššími odvody během oddlužení (legalizace práce díky adekvátnímu příjmu) a po oddlužení. V šedé ekonomice se dle odhadů kvůli exekucím ztrácí na odvodech minimálně 5-12 miliard ročně (zdroj: NERV). Další pozitivní dopady budou ve výběru DPH a rozvoji regionální ekonomiky. Pro veřejné rozpočty je tak správně realizované oddlužení jednoznačně fiskálně pozitivní.

7. Chybějící peníze budou věřitelé promítat do cen, které mohou růst, do investic, které omezí, nebo mezd, jež budou stagnovat.

Na vysoce konkurenčních trzích tomu tak není. Tyto katastrofické scénáře se objevují ve veřejném prostoru při každé zásadnější změně. Příkladem může být regulace úvěrů, která přinesla průměrné zlevnění, stejně tak snížení odměn advokátů, které zlevnilo proces vymáhání, ale nezdražilo služby. Není absolutně zřejmé, proč by změna měla omezit investice a do jakého sektoru. Tříleté oddlužení mají již přijaté prakticky všechny země EU a nevšimli jsme si u nich stagnace mezd či omezování investic.

8. Ztrátu věřitelů představující až 100 miliard budou muset zaplatit daňoví poplatníci, což vzhledem k aktuální situaci může mít vážný dopad na ekonomickou situaci naší republiky.

Nikoliv, jde o virtuální číslo. Tyto nezaplacené pohledávky jsou dávno odepsané a žádná nová ztráta nevznikne. Daňoví poplatníci naopak musí hradit dávky lidem v šedé zóně, kteří jsou léta v neřešených exekucích a zmizeli z legálního trhu práce či na práci naprosto rezignovali. Oddlužení by mohlo právě tyto lidi aktivizovat a do formální ekonomiky vrátit. Daňoví poplatníci na oddlužení jednoznačně vydělají.

Dluhy se platit musí a většina lidí v naší zemi se podle tohoto pravidla i chová. Důvody, proč někdo hrazení svých závazků nezvládne, jsou různé. Následků nezaplacení dluhů je mnoho, výhra to však v žádném případě pro nikoho není. Možnost oddlužení, jakkoli je celý proces náročný a těžký, znamená, že předlužení lidé zaplatí ze svých dluhů maximum a vymaní se z nekonečných exekucí. Je to ekonomický restart výhodný pro celou společnost. Novela oddlužení je k dlužníkům velmi přísná a nastavuje pravidla tak, že pokud se dlužník postaví ke svým závazkům čelem a vyvine poctivé úsilí splatit co největší část svého dluhu, má po třech letech šanci na nový začátek. To je vůči veřejnosti velmi povzbuzující zpráva.

<https://www.clovektisni.cz/osmero-nepravdivych-tvrzeni-o-novele-oddluzeni-10083gp>